

TÜRKÇEYİ İKİNCİ/YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENERLER İÇİN METİN DEĞİŞTİRİMİ: MUSTAFA KUTLU'NUN “RÜZGÂRIN OĞLU” HİKÂYESİ ÖRNEĞİ*

Araştırma Makalesi

Demet Döne IŞIK** / Gökçen GÖÇEN***

Geliş Tarihi: 27.03.2024 | Kabul Tarihi: 15.06.2024 | Yayın Tarihi: 24.06.2024

Özet: Türkçenin ikinci ya da yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere dil seviyelerine göre hazırlanmış okuma kitaplarının sayısı azdır. Bu sebeple de ya dil öğreticileri tarafından hazırlanmış dil öğretimini amaçlayan yapay (kurgu) metinlere ya da hedef dili ve kültürü en iyi yansıtan edebî değer taşıyan metinlere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak metin değiştirme teknikleri uygulanmadan, metin dil seviyelerine uygun hâle getirilmeden özgün metinlerin dil öğretiminde kullanılması mümkün olmamaktadır. Bu durumda metin değiştirme önem arz etmektedir. Metin değiştirme, özgün bir metnin metin değiştirme ölçütleri temel alınarak dil seviyelerine uygun olarak değiştirilmesidir. Türkçenin öğretimine yönelik okuma kitaplarının ve metin değiştirme çalışmalarının sayısının az olması metin değiştirme çalışmalarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu sebeple özgün metinlerin, metin değiştirme yoluyla öğretim sürecine dâhil edilmesi okuma becerisinin kazanımı ve gelişimi açısından önemli ve gereklidir. Sözü edilen önem, ihtiyaç ve gereklilikten hareketle bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” hikâyesini metin değiştirme işlemleri ile Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen A2 seviyesindeki öğrencilere uygun hâle getirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmanın yöntemi nitel araştırma yöntemidir. Veriler doküman analizi ile toplanmıştır. Çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” metninin A2 seviyesine göre değiştirme yapılmıştır. Değiştirilmiş metnin güvenilirliğini sağlamak için 5 uzmanın görüşüne başvurulmuştur ve uzman görüşleri neticesinde metne son hâli verilmiştir. Ayrıca değiştirilmiş metnin A2 seviyesi öğrencilerine uygunluğunu ve onlarla kullanılabilirliğini tespit etmek amacıyla metne yönelik 13 öğrencinin görüşü alınmış ve yine 13 öğrencinin metni anlama düzeyleri incelenmiştir. Öğrenciler, değiştirilmiş metnin A2 seviyesine uygun olduğu şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca öğrenciler değiştirilmiş metne ait metni anlama sorularını da cevaplayabilmişlerdir. Sonuç olarak bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” metninin A2 seviyesine değiştirme yapılmış ve değiştirilmiş metnin A2 seviyesinde kullanılabilir olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metin değiştirme, Mustafa Kutlu, okuma becerisi, Rüzgârın Oğlu, Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretimi.

TEXT ADAPTATION FOR THE LEARNERS OF TURKISH AS A SECOND/FOREIGN LANGUAGE: AN EXAMPLE FROM MUSTAFA KUTLU'S STORY “RÜZGÂR'IN OĞLU”

Research Article

Received: 27.03.2024 | Accepted: 15.06.2024 | Published: 24.06.2024

Abstract: The number of reading books prepared according to language levels for teaching Turkish as a second or foreign language is low. Consequently, there is a need for either artificial (fictional) texts created by language teachers for language instruction or original texts with literary value that best reflect the target language and culture. However, it is not possible to use original texts in teaching Turkish as a second or foreign language without applying text adaptation techniques and adapting the text to various

* Bu çalışma Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde Doç. Dr. Gökçen Göçen danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden hareketle üretilmiştir.

** Bilim Uzmanı; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkçe Öğretimi UAM (TÖMER); demetd1986@outlook.com
ID 0009-0009-3430-5420

*** Doç. Dr.; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Öğretmenliği Programı; ggocen@fsm.edu.tr ID 0000-0001-7552-8406

language levels. In this context, text adaptation becomes crucial. Text adaptation involves adjusting an original text to align with language levels based on specific criteria. The scarcity of reading books and text adaptation studies for teaching Turkish as a second or foreign language highlights the need for more such studies. Therefore, incorporating original texts into the teaching process through text adaptation is essential and necessary for the acquisition and development of reading skills. Given this importance and need, this study aims to adapt Mustafa Kutlu's story "Rüzgârın Oğlu" to suit A2 level learners of Turkish as a second or foreign language through text adaptation processes. The study employs a qualitative research method, collecting data through document analysis. Mustafa Kutlu's "Rüzgârın Oğlu" was adapted to the A2 level. To ensure the reliability of the adapted text, the opinions of five experts were sought, and the final version of the text was produced based on their feedback. Additionally, to determine the suitability and usability of the adapted text for A2 level learners, the opinions of thirteen learners were gathered, and their text comprehension levels were examined. Learners evaluated the adapted text as appropriate for the A2 level and were able to answer the comprehension questions. In conclusion, this study successfully adapted Mustafa Kutlu's "Rüzgârın Oğlu" to the A2 level, demonstrating that adapted text can be effectively used at this language level.

Key Words: Mustafa Kutlu, reading skill, Rüzgârın Oğlu, teaching Turkish as a second/foreign language, text adaptation.

Giriş

Dilin anlamlı en küçük birimleri olan sözcüklerin bir araya getirdiği tümceler bütününe metin denmektedir. Metin belirli bir bildirişim bağlamında bireyler tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesidir (Günay, 2013, s. 47). Metinler, ikinci/yabancı¹ dil öğretiminin vazgeçilmez öğelerinden biridir (Toprak, 2011, s. 13).

İkinci/yabancı dil öğretimi büyük ölçüde metinlere dayanmaktadır ve metin merkezinde gelişen bir öğretim sürecinden oluşmaktadır (Demir ve Açık, 2011; Şimşek, 2011). Dil öğrencisi metinler sayesinde hedef dilin dil bilgisi kurallarını, cümle yapılarını, söz varlığı öğelerini yani hedef dille ilgili birçok öğeyi öğrenmektedir. Ayrıca metinler sadece hedef dilin kurallarını, cümle yapısını, söz varlığı öğelerini sunmakla kalmamakta aynı zamanda Türk kültür öğelerinin de yabancılarla tanıtılmasına hizmet etmektedir.

İkinci/yabancı dil öğretiminde metinler yazılı ya da sözlü olarak kullanılabilir. Bunlar içinde yazılı metinlerin dil öğrencilerine dil girdisi sağlaması bakımından dil öğretiminde ayrı bir önemi vardır. Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde de amaca ve dil seviyelerine uygun yazılı metinlerin kullanımı bir ihtiyaçtır. Aytan ve arkadaşları (2018, s. 1071) da dil öğretiminde kullanılmak üzere ders kitaplarını destekleyecek, seviyeye uygun hazırlanmış okuma metinlerine ihtiyaç olduğunu ifade etmektedirler.

Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde yazılı metin kullanımı söz konusu olduğunda dil öğrencilerinin ve öğrencilerin başvurduğu ilk kaynak ders kitapları olmaktadır. Ancak ders kitaplarındaki metinler, dil öğretiminin hedeflerine ulaşılmasında tek başına yeterli olmamaktadır. Şimşek (2011, s. 48) de dil öğretiminin belirlenen hedeflere ulaşmasında ders kitaplarının tek başına yeterli olmadığına vurgu yapmaktadır. Öğrencilere hedef dilin kullanımını örneklendirmek ve kültürel

¹ Metinler, Türkçenin hem ikinci dil hem de yabancı dil olarak öğretiminde kullanıldığından ve yapılan çalışma her iki öğrenci grubuna da uygun olduğundan iki terim birlikte alınmıştır.

zenginliğini aktarabilmek için dil öğretiminin yardımcı okuma kitaplarıyla desteklenmesi gerekmektedir.

Yardımcı okuma kitapları, ders kitaplarının yanında yaygın olarak kullanılan materyallerdendir. Dil öğrencisi bu materyaller sayesinde yeni sözcükler öğrenmekte, öğrendikleri sözcükleri tekrar etme imkânı bulmaktadır (Göçen vd., 2020, s. 115-116). Göçen ve Aydın (2021, s. 96) okuma kitaplarının, Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde verimi arttırdığını ve bu sebeple dil öğrencilerinin ihtiyaç duyduğu bir materyal olduğunu belirtmişlerdir. Okuma kitaplarının sağladığı fayda yardımcı okuma kitaplarına ve okuma metinlerine olan ihtiyacı arttırmaktadır.

Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretimi açısından düşünüldüğünde öğretime yardımcı, Türkçeyi öğrenenler için hazırlanmış okuma kitaplarının sayısının oldukça az olduğu fark edilmektedir. Şimşek (2017, s. 223) de okuma kitabı oluşturmada oldukça geri kaldığını ifade etmiştir. Bu bağlamda Türkçenin öğretiminde, öğrenciler için hazırlanmış daha çok sayıda metne ve metin kullanımına ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Dil öğretiminde dil seviyelerine göre farklı metinler kullanılmaktadır. Bölükbaş (2015, s. 925) yabancı dil derslerinde kullanılan metinleri yapay (kurgu) ve özgün metinler olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Bu kapsamda yapay (kurgu) metinlerin ders öğretmeni ya da ders kitabı yazarınca hazırlanıp öğretilmesi planlanan sözcük ve dil bilgisi yapılarını içerecek şekilde hazırlanması ve derslerde kullanması gerektiği ifade edilmektedir. Öğretim sürecinde temel seviyelerde öğrencinin Türkçenin dil bilgisi yapısını ve dil özelliklerini bilmemesinden kaynaklı olarak dil öğreticileri tarafından, seviyeye uygun olarak hazırlanmış yapay (kurgu) metinler kullanılırken ilerleyen seviyelerde ise öğrencinin dil gelişimine paralel olarak özgün metinlere de yer vermeye başlanmaktadır. Özgün metinler ise dil öğretme amacı gütmeyip öğrencileri gerçek hayattaki dil yapıları ile karşılaştıran orijinal metinlerdir (Bölükbaş, 2015, s. 925).

Özgün metinler, hedef dilin okuyucularına yönelik hazırlanmış metinler olduğundan doğrudan, hiçbir değişiklik yapılmadan dil öğrencisine sunulması mümkün olmamaktadır. Özgün metinlerin dil öğretiminde kullanılması durumunda birtakım metin değiştirim yöntem ve tekniklerine tâbi tutulması bir başka deyişle metin değiştirimi yapılması gerekmektedir. Durmuş (2013a, s. 392) metin değiştirimini “Kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır.” şeklinde tanımlamıştır. Nation (2001) ve Sandom (2013) metin değiştiriminin sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma olmak üzere 3 başlıkta yapılabileceğini ifade etmişlerdir (aktaran Özmen, 2019, s. 86).

Metin değiştirimi ile özgün metinler öğrencilerin dil seviyesine uygun hâle getirilmektedir. Bu sayede özgün metinlerin sağladığı dil çeşitliliğinden Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde de faydalanılmaktadır. Bakan (2012, s. 1-2) özgün

metinlerin düzeylerinin, öğrenciye uygun hâle getirilmesi durumunda metinlerin okunurluk ve anlaşılabilirlik oranlarının yükseleceğini ifade ederek metin değiştiriminin önemine vurgu yapmıştır. Durmuş (2013b, s. 1302) da metin değiştirim çalışmalarının, dikkatle yapıldığı takdirde orta düzeyde hatta başlangıç düzeylerinde bile faydalı materyaller olduğunu ifade etmiştir. Kutlu (2021, s. 130) uyarlanan metinlerin, Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlerin söz varlıklarını geliştirmeleri, seviye kazanımları olan dil bilgisi yapılarını öğrenmeleri ve bu yapıları pekiştirmeleri için ihtiyaç olarak gördüğünü ifade etmiştir. Sevcihan (2021, s. 144) ise değiştirilmiş metinlerin, öğrenci psikolojisine yaptığı olumlu etkiye değinerek; seviyeye uygun olarak değiştirilmiş metinlerin en önemli katkılarından birinin, dil öğrencisinin öğrenme kaygısını azaltarak motivasyonunu artırdığı yönünde olduğunu belirtmiştir.

Alan yazını incelendiğinde Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde bu denli öneme sahip olan metin değiştirim çalışmalarının yeterli sayıda olmadığı fark edilmiştir. Bu konuda Aktan (2019, s. 56) yeterli sayıda sadeleştirme yapılmadığını, Ay (2020, s. 109) belirli ölçütlere göre yapılmış olan metin değiştirim çalışmalarının artması gerektiğini, Erdem İpek (2018, s. 102) bu konudaki materyal eksikliğini azaltmak gerektiğini, Eroğlu (2015, s. 155) Türkçe öğrenenlere önerilebilecek seviyelere göre hazırlanmış materyallerin yok denecek kadar az olduğunu, Yaşar (2019, s. 107) metin uyarlaması alanında yapılan çalışmaların oldukça az olduğunu, Yayan (2019, s. 51) ise A2 seviyesine yönelik okuma metinleriyle ilgili olarak kaynak eksikliği olduğunu belirtmiştir.

Bu bağlamda Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretimi alanında yardımcı okuma metinlerinden yararlanabilmek için dil seviyelerine uygun olarak hazırlanmış okuma metinlerine ya da özgün metinlerin çeşitli değiştirim işlemlerinden geçirilerek öğrenenlerin dil seviyelerine uygun hâle getirilmesine ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde Türkçe öğrenenler için farklı dil seviyelerine göre birçok özgün metnin değiştirildiği görülmektedir (Akıncılar, 2018; Aktan, 2019; Atalay, 2021; Ay, 2020; Ayar, 2020; Bakan, 2012; Boztoprak, 2020; Demirel, 2019; Erdem İpek, 2018; Eroğlu, 2015; Ghaffarı, 2020; Güdek, 2021; Gürler, 2017; Gürsoy Akyüz, 2019; Harmandar, 2020; Kaya, 2018; Kaya, 2019; Kaymaz, 2018; Kutlu, 2015; Mazlum, 2014; Özdin, 2020; Özmen, 2019; Süner, 2018; Yaşar, 2019; Yayan, 2019; Yazok, 2020; Yıldırım, 2013; Yılmaz, 2021).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde metin değiştirimi çalışmalarının ilk olarak 2012 yılında başladığı 2018 yılıyla birlikte de giderek artış gösterdiği görülmektedir. Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlerin dil seviyelerine uygun daha fazla sayıda metin okuyabilmeleri için daha fazla sayıda çalışmanın yapılması gerekmektedir.

Metin değiştirimi çalışmalarının, en çok A2 ve B1 seviyelerinde yapıldığı görülmektedir. Her seviyede olmak üzere özellikle temel seviye olan A2 seviyesinde de metin değiştirim çalışmaları önemlidir. Çünkü özgün metinler öğrencilere dilsel

çeşitlilik sağlamakta, hedeflenen kazanımlara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle A2 seviyesindeki metin değiştirim çalışmalarının sayısı artırılmalıdır.

Metin değiştirim çalışmalarının daha çok Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay, Sait Faik Abasıyanık gibi yazarların eserlerinde ve Dede Korkut Hikâyeleri'nde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Mustafa Kutlu'ya bakıldığında ise çok az sayıda çalışma olduğu fark edilmiştir (Demirel, 2019; Erdem İpek, 2018; Güdek, 2021). Mustafa Kutlu'nun “Hayat Güzeldir” (Demirel, 2019) hikâyesinin B1 seviyesine değiştirimi, “Ya Tahammül Ya Sefer” (Erdem İpek, 2018) hikâyesinin B1 seviyesine değiştirimi, “Hayat Güzeldir” kitabından “Caney ve Çiçek Tefsiri” (Güdek, 2021) adlı metinlerinin A2 seviyesine değiştirimi yapıldığı görülmektedir. Oysaki Mustafa Kutlu modern Türk edebiyatının önemli temsilcilerinden olup hikâyelerinde günümüz Türkçesinin güzel örneklerini sunmaktadır. Ayrıca yazarın hikâyelerinde işlediği konular Türk kültür öğelerini, Türk toplumunun yaşam şeklini yansıtmaktadır. Bu sebeple Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlerin Türk hikâyeciliğinin önemli temsilcisi olan Mustafa Kutlu'nun eserleriyle tanışması ve onların dil gelişimlerine katkıda bulunması önem arz etmektedir. Bu nedenle Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinin metin değiştirim çalışmalarıyla Türkçenin öğretiminde dil seviyelerine uygun hâle getirilmesi öğrencilerin dil gelişimlerine olan katkısından ve onlara Türk kültürünün aktarılması açısından yararlı olacaktır.

1. Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda sözü edilen önem, ihtiyaç ve gereklilikle bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” hikâyesinin metin değiştirim işlemleri ile A2 seviyesinde Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlere uygun hâle getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

- Özgün metnin A2 seviyesi için değiştirilmiş hâli nasıldır?
- Değiştirilmiş metne yönelik uzman görüşleri nelerdir?
- Değiştirilmiş metni öğrencilerin anlama durumları nedir?
- Değiştirilmiş metne yönelik öğrencilerin görüşleri nelerdir?

Yapılan çalışmayla ortaya konan değiştirilmiş metnin A2 seviyesinde Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlere yardımcı bir okuma materyali olacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Yapılan araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Durum çalışması bir durum ya da olayın derinlemesine incelendiği bir yöntemdir (Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 420). Bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” hikâyesi incelenerek metin değiştirimi yapılmıştır. Bununla birlikte çalışmada sadece metin değiştirimi yapıp bırakılmamış olup metin değiştirimine yönelik uzman ve öğrenci

görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca çalışmada öğrencilerin değiştirilmiş metni anlama durumları da incelenmiştir.

2.2. İncelenen Doküman ve Çalışma Grubu

Mustafa Kutlu, modern hikâyeciliğin önemli temsilcilerindendir ve hikâyelerinde günümüz Türkçesinin kullanımı görülmektedir. “Rüzgârın Oğlu” hikâyesinde ise bir başarı öyküsü anlatılmaktadır. Metindeki olaylar, kahramanlar, iletiler Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenleri motive edecek türdendir. Tüm bu sebepler ve Mustafa Kutlu eserleriyle ilgili yapılan çalışmaların azlığından dolayı yazarın “Rüzgârın Oğlu” hikâyesi seçilerek inceleme kapsamına alınmıştır. Belirtilen amaçla yapılan çalışmada incelenen hikâye Mustafa Kutlu’nun Dergâh yayınlarından çıkan 167 sayfalık “Hayat Güzeldir” adlı kitabında yer almaktadır. Tablo 1’de “Rüzgârın Oğlu” hikâyesinin künyesi verilmiştir:

Tablo 1

Araştırma Kapsamında İncelenen Hikâye

Kategori	Bilgi
Yazar Adı	Mustafa Kutlu
Kitabın Adı	Hayat Güzeldir
Yayın Tarihi	Nisan, 2020 (21. Baskı)
Hikâyenin Adı	Rüzgârın Oğlu
Hikâyenin Sayfa Aralığı	93-107

Tablo 1’e göre bu çalışmada Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” kitabından “Rüzgârın Oğlu” hikâyesi incelenmiştir. İncelenen hikâye, 2020 yılında yayımlanan kitabın 21. baskısına aittir ve hikâyenin kitaptaki sayfa aralığı 93-107’dir.

Çalışmada değiştirilmiş metnin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması amacıyla İç Anadolu Bölgesi’ndeki bir üniversitenin Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde görev yapan 5 uzmanın değiştirilmiş metinle ilgili görüşü alınmıştır. Tablo 2’de uzmanların öğrenim durumlarına yönelik bulgulara yer verilmiştir:

Tablo 2

Uzmanların Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumu	f
Lisans	1
Yüksek Lisans	3
Doktora	1
Toplam	5

Tablo 2’ye göre 5 uzmandan 1’i doktora, 3’ü yüksek lisans, 1’i ise lisans düzeyinde öğrenim görmüştür.

Çalışmada değiştirilmiş metnin A2 seviyesindeki öğrencilere uygunluğunu tespit etmek amacıyla İç Anadolu Bölgesi’ndeki bir üniversitenin Türkçe Öğretimi Uygulama ve

Araştırma Merkezi'nde öğrenim gören 13 öğrenciye değiştirilmiş metinle ilgili okuma anlama testi uygulanmış ve öğrencilerin metnin uygunluğuyla ilgili görüşleri alınmıştır. Tablo 3'te okuma anlama testi uygulanan ve görüşleri alınan 13 öğrencinin özellikleri verilmiştir:

Tablo 3

Öğrencilerin Özellikleri

Öğrenci	Öğrenim Düzeyi	Cinsiyet
1. Öğrenci	Lisans	Kadın
2. Öğrenci	Yüksek Lisans	Kadın
3. Öğrenci	Lisans	Kadın
4. Öğrenci	Lisans	Kadın
5. Öğrenci	Lisans	Kadın
6. Öğrenci	Doktora	Kadın
7. Öğrenci	Lisans	Kadın
8. Öğrenci	Yüksek Lisans	Erkek
9. Öğrenci	Lisans	Erkek
10. Öğrenci	Yüksek Lisans	Erkek
11. Öğrenci	Yüksek Lisans	Erkek
12. Öğrenci	Lisans	Erkek
13. Öğrenci	Lisans	Erkek

Tablo 3'e göre 13 öğrenciden 7'sinin kız, 6'sının erkek olduğu görülmektedir. 13 öğrenciden 8'i lisans, 4'ü yüksek lisans, 1'i ise doktora düzeyinde öğrenim görecektir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Çalışmada ilk olarak Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan metin değiştirimi çalışmaları incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" hikâyesinin metin değiştirimi yöntem ve teknikleriyle A2 seviyesine değiştiriminin yapılmadığı tespit edilmiştir. Yapılan tespit sonucunda "Rüzgârın Oğlu" metnine ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen metin, Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde A2 seviyesi göz önünde bulundurularak sözcük, cümle, dil bilgisi, söz varlığı öğeleri gibi özellikler bakımından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda metnin Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı okuma materyali olarak kullanılabilir nitelikte olduğu kanısına varılmıştır. Sonrasında ise özgün metin, metin değiştirim yöntem ve teknikleri uygulanarak A2 seviyesine uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

Çalışma kapsamında yapılan metin değiştirimin uygunluğunun tespiti için 5 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların dönütleri ve değiştirilmiş metinle ilgili önerileri sonrasında metne son şekli verilmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler doküman analizi ile toplanmıştır. Doküman analizinde ilk olarak A2 seviyesine değiştirimi yapılacak olan metin; sözcük, cümle, dil bilgisi, söz varlığı ögeleri gibi A2 seviyesine yönelik özellikler bakımından incelenmiş ve metnin uygun olduğu belirlendikten sonra metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde A2 seviyesine değiştirilmiştir.

Değiştirilmiş metnin uygunluğunun belirlenmesi amacıyla 5 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Bunun için “Uzman Görüşü Formu” kullanılmıştır. Uzman görüşü formu araştırmacı tarafından Özmen’in (2019) uzman görüşü formundan yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu formda uzmanların demografik özellikleriyle ilgili sorular ile metinden seçilen ve uzmanların hem metin değiştirim yöntemlerini görmelerini sağlayan hem de değerlendirmeleri istenen 5 cümle bulunmaktadır. Sonrasında uzmanlardan metnin genelini dilsel ölçütler, metne ilişkin ölçütler, sözlükçe ve görseller bakımından “kesinlikle yetersiz”, “yeterli değil”, “kısmen yeterli”, “yeterli” ve “tamamen yeterli” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Metnin yeterliğini değerlendirdikten sonra sözcüklerle, görsellerle, sözlükçeyle ve kullanılan dil bilgisi yapılarıyla ilgili öneriler sunmaları beklenmiştir.

Değiştirilmiş metnin A2 seviyesindeki öğrencilere uygunluğunu belirlemek amacıyla 13 öğrencinin değiştirilmiş metinle ilgili görüşlerine başvurulmuştur. Bunun için araştırmacı tarafından hazırlanan “Öğrenci Görüşü Formu” kullanılmıştır. Bu formda A2 seviyesindeki öğrencilerin değiştirilmiş metni sözcükler, cümleler, dil bilgisi kuralları, görseller ve sözlükçe bakımından “uygun”, “uygun değil” şeklinde değerlendirmeleri ve bunlarla ilgili öneriler sunmaları beklenmiştir.

Değiştirilmiş metnin A2 seviyesindeki öğrencilere uygunluğunu belirlemek amacıyla 13 öğrenciye değiştirilmiş metinle ilgili “Anlama Testi” de uygulanmıştır. Bunun için araştırmacı tarafından hazırlanan “Okuma Anlama Testi” kullanılmıştır. Test dört bölüm hâlinde toplam 20 sorudan oluşmaktadır. A bölümü çoktan seçmeli sorulardan, B bölümü doğru-yanlış sorularından, C bölümü metinde cevabı olan ve olmayan sorulardan, D bölümü ise eşleştirme sorularından oluşmaktadır. Her soru 1,25 puan değerinde olup test toplam 25 puandan oluşmaktadır.

2.5. Verilerin Analizi

2.5.1. Metin Değiştirimi

Çalışmada Mustafa Kutlu’nun “Rüzgârın Oğlu” adlı hikâyesini metin değiştirim ölçütlerini temel alarak A2 düzeyine değiştirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma yöntemlerini içeren metin değiştirim ölçütleri kullanılmıştır. Metin değiştirim ölçütleri olarak Özmen’in (2019, s. 100) çalışmasında kullanılan ölçütler temel alınmıştır. Metin değiştirim ölçütlerinden hareketle şu işlemler yapılmıştır:

- Anlatımı zorlaştıran, tümceyi uzatan sözcükleri silme,
- Karmaşık tümceleri bölme,
- Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma,
- Zamansal ilişkileri standart hâle getirme,
- Gönderimleri açık hâle getirme,
- Edilgen yapıları etken hâle getirme,
- Devrik yapıları düzenleme,
- Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme,
- Yeniden yazma,
- Kiplikleri sözcükle ifade etme,
- Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma,
- Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle genişletme,
- Eksilteleri tamamlama,
- Bağlantıları açık hâle getirme,
- Kolaylaştırma (Görsel ekleme, sözcük açıklaması)

Metin değiştirimi aşamasında eş anlamlı sözcüklerin seçimi noktasında sözcüklerin frekans değerlerini yani kullanım sıklıklarını veren TUD “Türkçe Ulusal Derlemi”nden faydalanılmıştır. Sözcük seçiminde frekans değeri yüksek olan sözcükler tercih edilmiştir.

Özgün metinde yer alıp değiştirilmiş metinde korunan, anlaşılması zor olabilecek sözcükler için kolaylaştırma yönteminden faydalanılmıştır. Bu yöntem ile metnin anahtar sözcükleri olabilecek ve A2 seviyesine göre açıklaması zor olabilecek sözcükler için metin içerisine o sözcüğü anlatacak görseller eklenmiştir. Görsel eklenen sözcük sayısı 17’dir. Diğer korunan ve düzey üstü olarak değerlendirilen sözcükler için ise “sözlükçe” kısmında açıklama yapılmıştır. Açıklaması yapılan sözcük sayısı 47’dir. Sözcüklerin açıklaması yapılırken TDK Türkçe Sözlük’ten (2011) faydalanılmıştır.

2.5.2. İçerik Analizi ve Betimsel Analiz

Değiştirilmiş metnin güvenilirliğini sağlamak amacıyla 5 uzmanın ve değiştirilmiş metnin A2 seviyesi öğrencilerine uygunluğunu tespit etmek amacıyla 13 öğrencinin görüşüne başvurulmuştur. Buradan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi “Mevcut verileri özetleme, standardize etme, karşılaştırma ya da başka bir biçime dönüştürme araçlarıdır” (Smith, 1975’ten aktaran Öğülmüş, 2019, s. 215). İçerik çözümlenmesi ile uzman ve öğrenci görüşleri formundaki veriler okunup kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerin sıklıkları belirlenip elde edilen veriler tablolar hâlinde bulgular bölümünde sunulmuştur.

Öğrencilerin değiştirilmiş metni anlama durumlarını belirlemek amacıyla Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen A2 seviyesindeki 13 öğrenciye okuma anlama testi uygulanmıştır. Okuma anlama testi sonucunda elde edilen veriler için betimsel analiz yapılmıştır. Buradan elde edilen veriler betimsel olarak (frekans, yüzde) olarak

verilmiştir. Öğrencilerin metinden aldıkları puanlar ortalama olarak tablolar hâlinde sunulmuştur.

2.6. Araştırma Etiği

Araştırma kapsamında değiştirilmiş metnin güvenilirliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne ve değiştirilmiş metnin A2 seviyesi öğrencilerine uygunluğunu tespit etmek amacıyla öğrenci görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca öğrencilerin metni anlama düzeyleri de tespit edilmiştir. Bu kapsamda uzman ve öğrencilerle uygulama yapılabilmesi için uygulama yapılan Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden "Uygulama Yapma ve Uzman Görüşü Alma" izni alınmıştır. Çalışmanın etik olarak uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla "Etik Kurul İzni" alınmıştır.

Uzman ile öğrenci görüşleri alınmadan ve uygulama yapılmadan önce katılımcılar araştırmanın ve katılımcı bilgilerinin gizliliği konusunda bilgilendirilmiştir. Katılımcıların seçilmesi hususunda gönüllülük esas alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. Araştırma Kapsamında Seçilen Özgün Metnin A2 Seviyesine Değiştirimine Yönelik Bulgular

Araştırma kapsamında Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" adlı hikâyesi metin değiştirme işlemleriyle A2 seviyesine uygun hâle getirilmiştir. Tablo biçimsel özellikleri Özmen'den (2019) örnek alınmış; Tablo 4'te özgün metin, değiştirilmiş metin ve metin değiştirme işlemleri sunulmuştur:

Tablo 4

"Rüzgârın Oğlu" Metninin A2 Düzeyine Değiştirimi

Tümce No	Özgün Metin (Çözümleme Aşaması)	A2 Düzeyi Metin (Dönüştürme Aşaması)	İşlem
	RÜZGÂRIN OĞLU	RÜZGÂRIN OĞLU	İşlem yapılmadı.
T1	Süleyman Sarı, Sivas'ın Hafik ilçesinin ufak ve kurak bir köyünde doğmuş.	Süleyman Sarı, Sivas'ın Hafik ilçesinin bir köyünde doğmuş. Bu köy ufak, küçük ve kurak bir köymüş.	Karmaşık tümceleri bölme, Genişletme, Kolaylaştırma ²
T2	Çocukluğu, kuzu, dana peşinde geçmiş; okuma çağına eriştiğinde köyüne beş kilometre uzakta, daha büyük ve okulu olan bir komşu köye gidip gelmeye başlamış.	Çocukluğu, kuzu, dana peşinde geçmiş. Bir zaman sonra okul çağı, zamanı gelmiş. Ama Süleyman'ın köyünde okul yokmuş. En yakın okul, komşu köydeymiş ve beş kilometre uzaktaymış. Okumak için bu köye gidiyormuş.	Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Genişletme
T3	Yaz kış; yağmur çamur.	Yaz kış, yağmur çamur fark etmiyor. Her gün ve her durumda gidiyormuş.	Eksilteleri tamamlama, Genişletme.
T4	Sivas'ın bir soğuğu olur arkadaş, dile getiremezsin yani.	Arkadaş! Sivas o kadar soğuk olur ki bunu dile getirmek	Devrik yapıları düzenleme, Gönderimleri açık hâle

² Tabloda "kolaylaştırma" olarak gösterilen işlemlerde kelimenin anlamı "sözlükçe" bölümünde açıklanmıştır.

		söylemek mümkün değil.	getirme, Genişletme.
T5	Erzurum'un adı çıkmış.	Erzurum'un adı çıkmış. Herkes Erzurum'u daha soğuk diye bilir.	Genişletme
T6	O soğukta bu yavrular beş gidiş, beş geliş günde on kilometre yürüyor.	O soğukta bu yavrular, çocuklar bir günde beş kilometre okula gidiyorlar ve beş kilometre eve dönüyorlar. Yani günde 10 kilometre yürüyorlar.	Genişletme, Gönderimleri açık hâle getirme, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma.
T7	Neyse! Allah devlete-millete zeval vermesin.	Neyse! Allah devlete millete zeval zarar vermesin.	Genişletme.
T8	O sıralar taşımali eğitim çıkmış ve çocuklar yürümekten kurtulmuş.	O zamanlar taşımali eğitim çıkmış ve çocuklar yürümekten kurtulmuş.	Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme, Kolaylaştırma.
T9	Artık bir minibüs onları her gün köyden alıyor, okula götürüyormuş.	Artık o günden sonra küçük bir otobüs yani minibüs onları her gün köyden alıyor, okula götürüyormuş.	Genişletme
T10	Oh, ne iyi!	Oh, ne iyi!	İşlem yok.
T11	Süleyman Sarı artık dördte mi, beşte mi her neyse bir gün televizyonda Dünya Atletizm Şampiyonası'nı seyrederken dalıp gitmiş.	Süleyman, o zamanlar belki dördüncü belki beşinci sınıfta her neyse çok önemli değil. Bir gün televizyon izliyormuş. Televizyonda Dünya Atletizm Şampiyonası'nı izliyormuş. Burada dünyadan farklı sporcular koşuyor ve yarış yapıyormuş. Süleyman onlara bakıyor, hayal kuruyor, hayallere dalıp gidiyormuş.	Yeniden yazma, Karmaşık tümceleri bölme, Genişletme, Kolaylaştırma.
T12	Koşuya meraklı.	Süleyman koşuya meraklı. Koşuyu seviyor.	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme
T13	Beden eğitimi dersinde öğretmen çocukları yarıştırdığı zaman Süleyman hep birinci geliyor.	Okulda beden eğitimi dersinde öğrenciler yarış yapıyor. O zaman Süleyman hep birinci geliyor.	Gönderimleri açık hâle getirme, Karmaşık tümceleri bölme, Kiplikleri sözcükle ifade etme.
T14	On Dokuz Mayıs, Yirmi Üç Nisan, hangi bayram olursa olsun okullar arası bir yarış olsa öğretmeni Süleyman'ı götürüyor.	Resmî bayramlarda okullar arasında koşu yarışmaları oluyor. O zamanlar öğretmeni Süleyman'ı bu yarışlara götürüyor.	Yeniden yazma, Karmaşık tümceleri bölme.
T15	Ve Süleyman hep birinci geliyor.	Ve Süleyman hep birinci geliyor.	İşlem yok.
T16	Hatta ilçe merkezi Hafik'te bile yarıştı, yine birinci oldu.	Hatta ilçe merkezi Hafik'te de yarıştı, yine birinci oldu.	Anlatımı zorlaştıran ve tümceyi uzatan sözcükleri silme
T17	Bu yarışlarda bir saat, bir spor çanta, bir eşofman takımı, bir de markalı spor ayakkabı kazandı.	Bu yarışlarda bir saat, bir spor çanta, bir eşofman takımı, bir de markalı spor ayakkabı kazandı.	İşlem yok.
T18	Oturma odasının bir duvarına küçük, tahta bir raf çakıldı.	Süleyman ve ailesi oturma odasının bir duvarına küçük, tahta bir raf çaktılar, astılar.	Genişletme, Kolaylaştırma, Edilgen yapıları etken hâle getirme.
T19	Ortasında Süleyman'ın çerçeveli bir fotoğrafı, yanında kazandığı kupalar.	Rafın ortasına Süleyman'ın çerçeveli bir fotoğrafını ve fotoğrafın yanına kupalarını koydular.	Gönderimleri açık hâle getirme, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Kolaylaştırma, Eksiltileri tamamlama.
T20	Raftan aşağı madalyalar sarkıyor.	Raftan aşağı madalyalar uzuyor.	Kolaylaştırma, Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme.
T21	Babası Dursun Efendi, akrabaları ve bütün köy onunla	Süleyman'ın babası Dursun Efendi, akrabaları ve köydeki	Gönderimleri açık hâle getirme, Sözcüğün

	övünüyor.	herkes onunla övünüyor, onunla gurur duyuyorlar.	alışılmamış kullanımlarını azaltma, Genişletme.
T22	Dünya Atletizm Şampiyonası demiştik.	Dünya Atletizm Şampiyonası'ndan bahsediyorduk.	Sıklığı az olan sözcükle sıklığı fazla olan sözcüğü değiştirme.
T23	İşte televizyondaki bu programda beş bin metrede birinci gelen bir Afrikalı gençle konuştular.	Televizyondaki bu programda bir Afrikalı genç beş bin metrede birinci gelmiş. Bu gençle konuştular.	Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma.
T24	Delikanlı hayatını anlattı.	Delikanlı, genç Afrikalı hayatını anlattı.	Kolaylaştırma, Genişletme.
T25	Beyaz dişlerini göstererek gülen, dura dura konuşan sevimli bir zenci.	Bu genç beyaz dişlerini göstererek gülüyor, dura dura konuşuyor. O sevimli bir zenci.	Gönderimleri açık hâle getirme, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Kolaylaştırma.
T26	Bu hayat hikâyesi Süleyman'ı etkiledi.	Afrikalı gencin hayat hikâyesi Süleyman'ı etkiledi.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T27	Çocuk bir köyde yaşıyor.	Çocuk bir köyde yaşıyor.	İşlem yok.
T28	Köy şehre çok uzak.	Köy şehre çok uzak.	Kolaylaştırma.
T29	Yakınlarda bir ilçe var, orası da uzak.	Köye yakın bir ilçe var ama orası da uzak.	Gönderimleri açık hâle getirme, Bağlantıları açık hâle getirme, Kolaylaştırma.
T30	Köyde ilaç falan gibi bir ihtiyaç olsa, yol ve araba olmadığı için bunu kasabaya gönderiyorlar.	Köyde bazen ilaç gibi bazı ihtiyaçlar oluyor. Köyde yol ve araba yok. Bu nedenle Afrikalı çocuğu kasabaya gönderiyorlar.	Genişletme, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Karmaşık tümceleri bölme, Bağlantıları açık hâle getirme, Gönderimleri açık hâle getirme, Kolaylaştırma.
T31	Bu da kasabaya kadar koşuyor, koşmak hoşuna gidiyor, koştukça açılıyor.	Çocuk da kasabaya kadar koşuyor. Koşuyu seviyor, koşmak hoşuna gidiyor. Koştukça açılıyor, daha çok koşmak istiyor.	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme.
T32	Dönüşte yine koşarak geliyor.	Sonra köyüne dönüyor. Dönüşte yine koşarak geliyor.	Genişletme.
T33	Böyle böyle koşucu olmuş.	Afrikalı genç böyle böyle koşucu olmuş.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T34	Süleyman o gün karar verdi.	Süleyman o gün karar verdi.	İşlem yok.
T35	Okula minibüsle değil koşarak gidecek.	Okula minibüsle değil koşarak gidecek.	İşlem yok.
T36	Dönüşte sırtında çanta da olsa yine koşarak gelecek.	Sırtında çanta var ama olsun. Eve dönüşte yine koşarak gelecek.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T37	Yapma etme dediler dinlemedi.	Köydeki herkes yapma etme, okula koşarak gidip gelemezsin dediler ama o dinlemedi.	Genişletme, Bağlantıları açık hâle getirme.
T38	Sırt çantasını kaptığı gibi erkenden yola düşüyor; belli bir tempoda koşarak okula ulaşıyor, hiç yorulmuyor.	Süleyman, her gün sırt çantasını alıyor, sabah erkenden yola düşüyor yani yola çıkıyor. Belli bir tempoda, hızda koşuyor ve okula geliyor. Hiç yorulmuyor.	Genişletme, Sözcüğün alışılmamış kullanımını azaltma, Gönderimleri açık hâle getirme, Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme.
T39	Minibüs ondan sonra geliyor.	Minibüs Süleyman'dan sonra geliyor.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T40	O da böyle bir koşucu oldu ama Hafik ilçesi ve köyleri dışında onu kimse tanıyamıyordu.	Süleyman da böyle, koşa koşa bir koşucu oldu ama onu Hafik ilçesi ve köyleri dışında kimse tanıyamıyordu.	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme.
T41	İlköğretim Okulu'nu bitirdiği yıl İstanbul'a göçtüler.	Süleyman, İlköğretim Okulu'nu bitirdi. O yıl İstanbul'a taşındılar.	Gönderimleri açık hâle getirme, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Sıklığı az olan sözcükle sıklığı fazla olan sözcüğü değiştirme.

T42	Çoğalan nüfusu besleyemeyen çorak köy son otuz yılda neredeyse boşalmıştı.	Çünkü köyde nüfus çoktu ama köy kuraktı, çoraktı. Herkese yiyecek vermiyordu, besleyemiyordu. Bu sebeple son otuz yılda köyden herkes gitmişti, köy boşalmıştı. Köyün nüfusu çok azalmıştı.	Yeniden yazma.
T43	Onların tarlaları küçüktü, on beş yirmi koyunları vardı.	Süleymanların tarlaları küçüktü, on beş yirmi koyunları vardı.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T44	Dursun Efendi boşa koydu olmadı, doluya koydu olmadı.	Süleyman'ın babası boşa koydu olmadı, doluya koydu olmadı. Çok düşündü ama bir çözüm bulamadı.	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme.
T45	Zaten doğuştan topaldı.	Zaten doğuştan topaldı.	Kolaylaştırma
T46	Rençberliğe dayanması zordu.	Rençberlik yapamazdı. Tarlada çalışmak zordu.	Yeniden yazma, Kolaylaştırma.
T47	Akrabaları daha önce İstanbul'a gitmiş, her biri bir iş tutmuştu.	Akrabaları daha önce İstanbul'a gitmiş, her biri bir iş tutmuştu. Hepsinin bir işi vardı.	Genişletme.
T48	Haber salıp duruyorlardı.	Süleyman'ın babasına sürekli haber gönderiyorlardı.	Genişletme, Sözcüğün alışılmamış kullarımlarını azaltma.
T49	"Sen de gel, elbet sana da bir iş buluruz."	"Sen de İstanbul'a gel, elbet sana da bir iş buluruz." diyorlardı.	Gönderimleri açık hâle getirme, Eksiltileri tamamlama.
T50	Dursun davalarını sattı, evi-barkı, tarlaları öylece bıraktı, İstanbul'un yolunu tuttu.	Süleyman'ın babası Dursun, hayvanları sattı, evi-barkı, tarlaları bıraktı ve İstanbul'un yolunu tuttu. İstanbul'a doğru yola çıktı.	Sözcüğün alışılmamış kullarımlarını azaltma, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Bağlantıları açık hâle getirme.
T51	Karısı Hacer, nişanlı kızı Zeynep, Süleyman ve yıllar sonra doğan beş yaşındaki Bilal.	Karısı Hacer, nişanlı kızı Zeynep, oğulları Süleyman ve beş yaşındaki Bilal ile İstanbul'a gittiler.	Gönderimleri açık hâle getirme, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Genişletme.
T52	Bir gecekondu semtinde, akrabalarının bulduğu küçük bir gecekonduya yerleştiler.	Akrabaları, bir gecekondu semtinde küçük bir gecekondu ev buldular. Dursun ve ailesi oraya yerleştiler.	Kolaylaştırma, Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Genişletme.
T53	Dursun'a eski, üç tekerli bir işporta arabası buldular, bir de zabitanın pek uğramadığı bir köşe.	Dursun'a eski, üç tekerli bir işporta arabası ve işporta arabası için de zabıtanın uzak bir yer buldular.	Kolaylaştırma, Bağlantıları açık hâle getirme, Yeniden yazma.
T54	Oracıkta fındık- fıstık satacağı.	Orada fındık-fıstık satacağı.	Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme.
T55	Topal bacağıyla İstanbul trafiğinde dolaşamazdı.	Dursun, Topal bacağıyla İstanbul'un kalabalık trafiğinde dolaşamazdı.	Genişletme, Gönderimleri açık hâle getirme.
T56	Artık ne kazanır ise Allah bereket versin.	Artık az ya da çok kazanacaktı. Allah bereket versin.	Sözcüğün alışılmamış kullarımlarını azaltma, Kolaylaştırma.
T57	Süleyman alüminyum tepside simit satıyor, Hacer evlere temizliğe gidiyordu.	Süleyman alüminyum tepside simit satıyor, Hacer ise evlere temizliğe gidiyordu.	Kolaylaştırma, Bağlantıları açık hâle getirme.
T58	Ne yalan söylemeli köyde kazandıklarından çok kazanıyorlardı ama masraf fazla idi.	Ashında İstanbul'da köydekenden daha çok para kazanıyorlardı ama burada masraf fazlaydı.	Sözcüğün alışılmamış kullarımlarını azaltma, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Gönderimleri açık hâle getirme, Kolaylaştırma.
T59	Elektrik, su, telefon parası; yol parası, markete girince şunu da	Elektrik, su, telefon parası; yol parası, markete girince şunu da	Karmaşık tümceleri bölme.

	alayım şunu da derken para bitiyordu.	alayım şunu da alayım diyorlardı . Para hemen bitiyordu.	
T60	Bir zaman bu İstanbul'un işine akıl erdiremediler.	Bir süre bu İstanbul'daki pahalı hayata akıl erdiremediler, bu hayatı anlayamadılar .	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme .
T61	Zeynep nişanlı olduğu için çalışmıyordu.	Zeynep nişanlıydı. Bu nedenle çalışmıyordu.	Bağlantıları açık hâle getirme.
T62	Zaten onlar işte iken evi çekip çevirecek biri lazımdı.	Evi çekip çeviriyor, evdeki işleri yapıyordu.	Yeniden yazma.
T63	Bilal çoktan mahallenin çocukları arasına katılmıştı.	Bilal, mahalledeki çocuklarla arkadaş olmuştu.	Yeniden yazma.
T64	Küçük bahçelerinde maydanoz , soğan, domates yetişiyor.	Süleyman ve ailesinin evlerinin küçük bahçesinde maydanoz , soğan, domates yetişiyor.	Genişletme, Kolaylaştırma.
T65	Tüm aile fertleri akşam evin önündeki taraçanın altında çay içip sohbet ediyorlardı.	Tüm aile fertleri akşam evin önündeki taraçanın altında çay içip sohbet ediyorlardı.	Kolaylaştırma.
T66	Bu mutlu tablo çok sürmedi.	Onların bu mutlu günleri çok devam etmedi.	Yeniden yazma.
T67	Dursun bir iki kere zabıtaya yakalandı.	Dursun bir iki kere zabıtaya yakalandı.	İşlem yok.
T68	Hem mal gitti hem araba.	Hem mal hem de araba gitti .	Kolaylaştırma, Devrik yapıları düzenleme.
T69	Akrabalar bir kere yardım etmişlerdi, bir daha yanışmadılar .	Dursun'a akrabaları bir kere yardım etmişlerdi ama bir daha yardım etmek istemediler .	Bağlantıları açık hâle getirme, Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma,
T70	Hacer bir süre sonra bel fitiği oldu, işe gidemedi.	Hacer bir süre sonra bel fitiği oldu. Bu nedenle işe gidemedi.	Kolaylaştırma, Bağlantıları açık hâle getirme.
T71	Doktorlar ameliyat demişti.	Hacer için doktorlar ameliyat demişti.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T72	Zeynep'in nişanlısı askerden dönecekti , dönünce düğün isteyecekti.	Bir süre sonra Zeynep'in nişanlısı askerden dönecek ve o zaman düğün isteyecekti.	Genişletme, Kolaylaştırma, Kiplikleri sözcükle ifade etme.
T73	Kızın çeyizi hazır değildi.	Ama Zeynep'in çeyizi hazır değildi.	Bağlantıları açık hâle getirme, Kolaylaştırma.
T74	Süleyman' a iyi bir iş bulmak lazımdı.	Süleyman' a iyi bir iş bulmak lazımdı.	İşlem yok.
T75	Bilal seneye okula başlayacak.	Bilal seneye yani gelecek sene okula başlayacak.	Genişletme.
T76	Dursun'un ağzını bıçak açmıyordu.	Üzüntüden Dursun'un ağzını bıçak açmıyordu, konuşmuyordu .	Genişletme.
T77	Sanki köydeki fakir ama huzurlu hayatlarını özler olmuştu.	Sanki köydeki fakir ama huzurlu hayatlarını özlüyordu .	Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma.
T78	Yok olsun yoksulluk .	Yok olsun, gitsin yoksulluk .	Genişletme, Kolaylaştırma.
T79	Orada kalsalar çocukların bir geleceği, bir mesleği olmayacaktı.	Köyde çocuklarının geleceği, güzel bir hayatı ve mesleği olmayacaktı.	Genişletme, Bağlantıları açık hâle getirme.
T80	Belki ettikleri mahsul karın doyurmaya yetmeyecek, düpedüz sürüneceklerdi .	Onların tarlalarındaki mahsul karınlarını doyurmayacak , onlara yetmeyecekti. Yani Süleyman ve ailesi köyde zor durumda kalacaklar, perişan olacaklardı .	Ad, sıfat, belirteç tümceciklerini ayırma, Kolaylaştırma, Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme, Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma.
T81	Süleyman simit tepsisini temizlemiş.	Süleyman simit tepsisini temizlemiş.	İşlem yok.
T82	Belli ki hepsini satmış.	Simitlerin hepsini satmış.	Gönderimleri açık hâle getirme, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme.
T83	Hesabı görüp eve varmış.	Parayı hesaplamış ve eve gitmiş.	Yeniden yazma.

T84	Bahçe kapısının önündeki akasyanın dibine çöküp sırtını ağaca yaslamış.	Bahçe kapısının önündeki akasya ağacının altına oturup sırtını ağaca yaslamış.	Genişletme , Sıklığı az olan sözcükle sıklığı fazla olan sözcüğü değiştirme, Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma .
T85	Sokakta oynayan çocuklara dalmış.	Çocuklar, sokakta oyun oynuyormuş. Süleyman, uzun uzun onlara bakmış.	Yeniden yazma.
T86	Aralarında Bilal de var.	Çocukların arasında Bilal de var.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T87	Bir sürü gecekondü çocuğu.	Birçok gecekondü çocuğu.	Sıklığı az olan sözcükle sıklığı fazla olan sözcüğü değiştirme.
T88	Yaşları ufak.	Yaşları ufak, küçük.	Genişletme.
T89	Ortada iki döküntü bisiklet.	Yerde iki döküntü, eski bisiklet var.	Genişletme, Kolaylaştırma, Eksiltileri tamamlama.
T90	Hepsi binmek istiyor ama yaşı az büyük, kendi güçlü olanlar ötekileri bindirmiyor.	Çocukların hepsi binmek istiyor ama yaşı biraz büyük ve güçlü çocuklar diğer çocukları bisiklete bindirmiyor.	Gönderimleri açık hâle getirme , Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme.
T91	Bilal de o tozun toprağın arasında bisiklete binmiş çocuğun ardından koşuyor.	Çocuklardan biri bisiklete biniyor. Bilal de o tozun toprağın arasında çocuğun arkasından koşuyor.	Genişletme , Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme.
T92	Arada bir "Ben de bineyim abi" diye yalvarıyor , ama kim dinler.	Bilal, ara sıra "Ben de bineyim abi!" diye yalvarıyor ama çocuk Bilal'i dinlemiyor.	Kolaylaştırma, Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma.
T93	Süleyman'ın yüreği cız etti.	Süleyman'ın yüreği cız etti. Kardeşine çok tüzüldü.	Genişletme.
T94	Ah bu yaşlarda bir kez olsun bisiklete binemeyen fukara çocukları.	Ah! Fukara çocukları. Çocukken de bisiklete binemiyorlar.	Yeniden yazma, Kolaylaştırma.
T95	Süleyman'ın yaşı küçük ama aklı büyük.	Süleyman'ın yaşı küçük ama aklı büyük.	İşlem yok.
T96	Ne yazık ki elden bir şey gelmiyor.	Ne yazık ki elden bir şey gelmiyor, bir şey yapmak mümkün değil.	Genişletme.
T97	Baba topal, ana hasta, abla nişanlı, oğlan küçük.	Baba topal, anne hasta, abla nişanlı, kardeşi Bilal küçük.	Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme, Gönderimleri açık hâle getirme.
T98	Elinde bir alüminyum simit tepsisi, cebinde o günün hasilatı.	Elinde bir alüminyum simit tepsisi, cebinde de o günün hasilatı var.	Bağlantıları açık hâle getirme, Kolaylaştırma, Eksiltileri tamamlama.
T99	Götürüp anasına verecek. Bu böyle daha ne kadar devam edecek?	Süleyman, bütün parasını götürüp anasına verecek. Bu böyle daha ne kadar devam edecek?	Gönderimleri açık hâle getirme, Genişletme, Kolaylaştırma.
T100	Ertesi gün öğle saatlerinde çok sıcak oldu.	Ertesi gün öğle saatlerinde hava çok sıcak oldu.	Gönderimleri açık hâle getirme.
T101	Süleyman kendini bir alt geçidin altına attı.	Süleyman bir alt geçidin altına oturdu.	Kolaylaştırma, Sözcüğün alışılmamış kullanımlarını azaltma.
T102	Ne de olsa gölge.	Çünkü orası gölge.	Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Gönderimleri açık hâle getirme.
T103	Beton direk çıkıntısına oturup, simit tepsisini yanına kodu.	Yere oturdu ve simit tepsisini yanına koydu.	Kiplikleri sözcükle ifade etme.
T104	Şişesinden bir yudum su içti.	Şişesinden bir yudum su içti.	Kolaylaştırma.
T105	Mendiliyle terini kuruladı.	Mendiliyle terini sildi.	Kolaylaştırma.

T106	Oh!.. Şuracıkta bir yarım saat otursa.	Oh!.. Şurada bir yarım saat oturmak ne güzel olur.	Sıklığı az olan sözcüğü sıklığı fazla olan sözcükle değiştirme, Genişletme.
T107	İki metre ilerisinde bir gözlükçü amca sırtını beton direğe vermiş gazete okuyor.	Süleyman'ın iki metre ilerisinde bir gözlükçü amca gazete okuyor.	Gönderimleri açık hâle getirme, Anlatımı zorlaştıran tümceyi uzatan sözcükleri silme, Kolaylaştırma.

Tablo 4'e göre özgün metin başlığı altındaki tümce sayısı 334, A2 düzeyi metin başlığı altındaki tümce sayısı ise 416'dır. "Rüzgârın Oğlu" metni A2 düzeyine yapılan değiştirim işlemlerinden sonra 82 tümce artmıştır.

Yapılan değiştirim işlemlerinde tümce bazında silme işlemi yapılmamıştır. Sözcük bazında ise anlatımı zorlaştıran 21 sözcük silinmiştir. Değiştirim işlemi uygulanmayıp korunan cümle sayısı ise 57'dir.

Özgün metnin A2 düzeyine uygun olarak değiştiriminde en fazla genişletme (110), gönderimleri açık hâle getirme (76) ve kolaylaştırma (64) işlemleri yapılmıştır. Kolaylaştırma işlemi yapılan sözcükler, görselleri verilerek ya da "Sözlükçe" kısmında düzeye uygun hâlde açıklaması yapılarak daha anlaşılır hâle getirilmiştir. Sözlükçe kısmında yer verilen kelimeler şu şekildedir:

Tablo 5

Sözlükçe

Alüminyum:	Gümüş gibi beyaz renkte, parlak hafif bir element.
Ana:	Anne.
Başüstüne:	Tamam, peki anlamında bir ünlem.
Bel fitiği:	Genellikle ağrıya sebep olan ve yürümeyi zorlaştıran beldeki fitik.
Bereket:	Bir şeyin sayı bakımından çok olması, bolluk.
Çeyiz:	Gelinin evlenmeden önce hazırladığı eşyaların tümü.
Delikanlı:	Çocukluk çağından çıkmış genç erkek.
Dikkatini çekmek:	Bir şeyi fark etmek.
Doğuştan:	Bir kişide bir özelliğin sonradan değil, doğduğundan beri var olması.
Firma:	Para kazanma amacıyla kurulan şirket.
Fukara:	Fakir, yoksul.
Gecekondu:	Devlete ait alanlarda, devletin izni olmadan, kanuna aykırı olarak yapılan ev.
Girinti:	Binalarda iç kısımda kalan, içeri girmiş bölüm.
Hasılat:	Toplam kazanç, para, gelir.
Hayale dalmak:	Gerçekleşmesi istenen şeyleri düşünüp dış dünyadan uzaklaşmak.
Hesaplaşmak:	İki kişinin kendi aralarında alacak verecek hesabı yapmaları.
Heyecandan eli ayağı titremek:	Bir şey karşısında çok heyecanlanmak ve ne yapacağını bilememek.
İlçe:	Şehirden küçük, kasabadan büyük yerleşim yeri.
İşporta arabası:	Bir yerde sabit olarak satış yapmayıp gezerek satış yapan satıcıların mallarını koydukları araba, satış arabası.
Kaldırım:	Yayaların yürümesi için yol kenarlarındaki yerden biraz yüksek olan bölüm, yaya kaldırımı.
Kasaba:	İlçeden küçük, köyden büyük yerleşim yeri.
Köy:	İnsanların genellikle tarımla uğraştığı en küçük yerleşim yeri.
Kurak:	Yağışın az olması nedeniyle toprağın kuru olması; nemsiz, kuru, çorak toprak.
Mahcup:	Utangaç olan, bir şey yapmaktan çekinen kişi.
Mahsul:	Tarlardan elde edilen ürün.
Mal:	Bir kişiye ait olan araba, ev, tarla vb. varlıkların genel adı.
Masraf:	Harcanan para, gider.
Mendil:	Burun veya ter silmek için kullanılan kumaş ya da yumuşak ince kâğıt.
Nişanlı:	Evlenmek için birbirine söz verip yüzük takan kız, erkek.

Pedal:	Bisikleti veya bir aracı hareket ettirmeyi sağlayan düzen, ayaklık.
Rençperlik:	Tarlada çalışmak.
Rüzgâr:	Havanın hareketi sonucunda oluşan esinti, yel.
Sabit:	Değişmeyen, hep aynı kalan, durağan.
Sevimli:	Hoşa gitme özelliği olan, hoşa giden, cana yakın, şirin, sempatik.
Şehir:	Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi vb. işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent.
Taraça:	Genellikle evlerin önünde yaz aylarında oturulan bölüm, teras, balkon.
Taşımah eğitim:	Okulu olmayan yerleşim yerlerindeki (köy) öğrencilerin, okulu olan daha büyük yerleşim yerlerine araçlarla (minibüs, otobüs gibi) götürülmesi.
Tempo:	Bir hareketi hızlı yapmak ve aynı hızda tekrarlamak.
Tesisat:	Bir işe yardımcı araçların belirli bir düzene göre, uygun şekilde yerleştirilmesi, döşenmesi.
Topal:	Bacağındaki sakatlık nedeniyle yürümekte zorlanan kişi.
Yalın ayak:	Ayakları çıplak, ayakkabısız olma durumu.
Yalvarmak:	Bir kişinin ısrarlı ve kendisini acındırarak bir şekilde bir başkasından bir şey istemesi.
Yoksulluk:	Fakirlik, fakir olma durumu.
Yudum:	Su gibi sıvı içeceklerde ağza alınan az miktar.
Yüzünü kara çıkarmamak:	Birini yaptığı şeyden dolayı utandırmamak.
Zenci:	Siyah ırktan olan kimse, siyahi.

3.2. Değiştirilmiş Metinle İlgili Uzman Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde değiştirilmiş metnin güvenilirliğinin sağlanması amacıyla değiştirilmiş metinle ilgili uzman görüşlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Değiştirilmiş metinden seçilen örnek cümlelerin uygunluğunun uzmanlar tarafından değerlendirilmesine yönelik bulgular şu şekildedir:

Tablo 6

Örnek Cümlelerin Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Uygunluk	f
Uygun	5
Uygun Değil	0
Toplam	5

Tablo 6'ya göre 5 uzman örnek cümleleri “uygun” olarak değerlendirmiştir.

Tablo 7'de uzmanların örnek cümlelerle ilgili önerilerine yer verilmiştir:

Tablo 7

Uzmanların Örnek Cümlelerle İlgili Önerileri

Öneriler	f
19. örnek cümle Öneri: Rafin ortasına Süleyman'ın yarışmalardaki ödülleri koydular.	1
25. örnek cümle Öneri: Bu gencin beyaz dişleri var. Güzel gülüyor. Durup konuşuyor. Sevimli bir zenci.	1
Toplam	2

Tablo 7'ye göre örnek cümlelerle ilgili olarak 2 uzman öneri sunmuştur. 1 uzman 19. örnek cümleyle, başka bir uzman ise 25. örnek cümleyle ilgili öneri sunmuştur.

Tablo 8’de değiştirilmiş metnin uygunluğunun uzmanlar tarafından puanlanmasına yönelik bulgulara yer verilmiştir:

Tablo 8

Değiştirilmiş Metnin Uygunluğunun Puanlanması

		Kesinlikle yetersiz	Yeterli değil	Kısmen yeterli	Yeterli	Tamamen yeterli
Ölçütler	Dilsel Ölçütler	Sözdizimsel uygunluk				5
		Biçimbilimsel uygunluk				5
		Sözlüksel uygunluk (söz varlığı)				5
	Metne ilişkin Ölçütler	Bağdaşıklık (gönderim ve gösterim ilişkileri)				5
		Tutarlılık (metnin anlamsal/mantıksal bütünlüğü)				5
		Konu				5
		Akıcılık				5
	Sözlükçe	Sözlükçe			1	4
	Görseller	Görseller			2	3

Tablo 8’e göre değiştirilmiş metin dilsel ölçütler, metne ilişkin ölçütler, sözlükçe ve görseller bakımından 5 uzman tarafından değerlendirilmiştir. 5 uzmanın hepsi değiştirilmiş metni “dilsel” ve “metne ilişkin” ölçütler bakımından “tamamen yeterli” olarak değerlendirmiştir. “Sözlükçe” bakımından 4 uzman “tamamen yeterli”, 1 uzman ise “yeterli” olarak değerlendirmiştir. “Görseller” açısından ise 3 uzman “tamamen yeterli”, 2 uzman ise “yeterli” olarak değerlendirmiştir.

Tablo 9’da uzmanların değiştirilmiş metinde yer alan sözcükler, görseller, sözlükçe ve kullanılan dil bilgisi yapısıyla ilgili önerilerine yönelik bulgulara yer verilmiştir:

Tablo 9

Uzmanların Sözcükler, Görseller, Sözlükçe ve Kullanılan Dil Bilgisi Yapısıyla İlgili Önerileri

Kategori	Öneri	f
Sözcükler		0
Görseller	Görsel sayısı artırılmalı.	2
Sözlükçe	Sözlükçe genişletilmeli.	1
Kullanılan dil bilgisi yapısı		0
Toplam		3

Tablo 9'a göre 5 uzman sözcükler ve kullanılan dil bilgisi yapısıyla ilgili bir öneri sunmamıştır. Görsellerle ilgili 2 uzman "görsel sayısının artırılması" önerisinde, 1 uzman ise "sözlükçe genişletilmeli" önerisinde bulunmuştur.

3.3. Değiştirilmiş Metni Öğrencilerin Anlama Durumlarına Yönelik Bulgular

Bu bölümde değiştirilmiş metnin A2 seviyesindeki öğrencilere uygunluğunu tespit etmek amacıyla değiştirilmiş metni öğrencilerin anlama durumlarına yönelik bulgulara yer verilmiştir. Tablo 10'da öğrencilerin, araştırma kapsamında incelenen değiştirilmiş metni anlama durumlarını belirlemeye yönelik hazırlanan okuma anlama testinden aldıkları puanlara yönelik bulgulara yer verilmiştir:

Tablo 10

Öğrencilerin Okuma Anlama Testinden Aldıkları Puanlar

Öğrenci Sayısı	Testten Alınan Puan	Yüz Üzerinden Testten Alınan Puan
Ö1	25	100
Ö2	23,75	95
Ö3	21,25	85
Ö4	21,25	85
Ö5	20	80
Ö6	20	80
Ö7	20	80
Ö8	18,75	75
Ö9	18,75	75
Ö10	18,75	75
Ö11	18,75	75
Ö12	17,5	70
Ö13	16,25	65
Ortalama	20	80

Tablo 10'a göre okuma anlama testinden 1 öğrenci 25 puan, 1 öğrenci 23,75 puan, 2 öğrenci 21,25 puan, 3 öğrenci 20 puan, 4 öğrenci 18,75 puan, 1 öğrenci 17,5 puan yine 1 öğrenci 16,25 puan almıştır. En fazla puan aralığı 4 öğrenci ile 18,75'tir. Testten alınan en yüksek puan 25 üzerinden 25, en düşük puan 16,25'tir. 100 üzerinden ise en yüksek puan 100, en düşük puan ise 65'tir. Öğrencilerin tamamının testten aldıkları ortalama puan 80'dir. Elde edilen veriler öğrencilerin okuma anlama testindeki soruları büyük ölçüde doğru cevapladıklarını göstermektedir.

3.4. Değiştirilmiş Metinle İlgili Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında gerçekleştirilen değiştirilmiş metne yönelik öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. Değiştirilmiş metinle ilgili öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Tablo 11*Değiştirilmiş Metnin Öğrencilerin Dil Seviyesine Uygunluğunun Değerlendirilmesi*

Alanlar	Uygun	Uygun Değil
Sözcükler	12	1
Cümleler	12	1
Dil bilgisi kuralları	11	2
Görseller	10	3
Sözlükçe	11	2
Toplam	56	9

Tablo 11'e göre 13 öğrenci değiştirilmiş metni dil seviyelerine göre değerlendirmiştir. Sözcükler için 12 öğrenci uygun, 1 öğrenci uygun değil; cümleler için 12 öğrenci uygun, 1 öğrenci uygun değil, dil bilgisi kuralları için 11 öğrenci uygun, 2 öğrenci uygun değil; görseller için 10 öğrenci uygun, 3 öğrenci uygun değil; sözlükçe için de 11 öğrenci uygun, 2 öğrenci uygun değil şeklinde görüş bildirmiştir. Değiştirilmiş metin için toplam 56 “uygun”, 9 “uygun değil” ifadesi işaretlenmiştir. Elde edilen veriler öğrencilerin değiştirilmiş metni sözcükler, cümleler, dil bilgisi kuralları, görseller ve sözlükçe bakımından dil seviyelerine uygun bulduklarını göstermektedir.

Öğrencilerin değiştirilmiş metinle ilgili görüşlerine yönelik bulgular analiz edildiğinde öğrencilerin sözcükler, cümleler, dil bilgisi kuralları, görseller ve sözlükçe bakımından hiçbir öneri sunmadıkları tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun “Rüzgârın Oğlu” hikâyesinin metin değiştirme işlemleri ile A2 seviyesine değiştirimi yapılmıştır. Değiştirme yapılırken metin değiştirme yöntemleri olan genişletme, sadeleştirme ve kolaylaştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Tek bir yöntem kullanılarak metin değiştirme yapmak çalışmanın niteliğini düşürebildiği gibi özgün metnin vermek istediği iletiyi de bozabilmektedir.

Araştırma kapsamında seçilen özgün metnin tümce sayısı 334, değiştirilmiş metnin tümce sayısı ise 416'dır. Özgün metin, metin değiştirme işlemlerinden sonra 82 tümce artmıştır. Bu durum Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen A2 seviyesindeki bir öğrencinin daha fazla tümceyle dolayısıyla daha fazla sözcükle karşı karşıya kalacağını göstermektedir. Metin değiştiriminde en çok yapılan değiştirme işleminin genişletme (110), gönderimleri açık hâle getirme (76) ve kolaylaştırma (54) işlemleri olduğu görülmektedir.

Genişletme işlemleri ile dil seviyesinin üzerinde olan sözcükleri metinden atmak yerine o sözcüğün eş anlamlısı olan başka bir sözcük eklenmiş ya da açıklayıcı bir parça eklenerek sözcük anlaşılır hâle getirilmeye çalışılmıştır. Genişletme yöntemi ile öğrenciler daha fazla sözcükle karşılaşmaktadırlar. Bu da onların sözcük dağarcıklarının gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Genişletme işlemleri yapılamayan ve metnin ana temasını oluşturduğu düşünülen sözcükler için de kolaylaştırma işlemleri uygulanmıştır. Kolaylaştırma işlemleri ile

anlaşılması zor olabilecek sözcükler için sözlükçe kısmında açıklama yapılmış ya da o sözcüğü anlatan görsel eklenerek sözcüğün öğrenciler tarafından kolay anlaşılır olması sağlanmıştır. Alan yazınında sözlükçe kısmının yer aldığı az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Aktan, 2019; Güdek, 2021; Gürler, 2017; Yıldırım, 2013). Görseller ile desteklenen çalışmaya ise Özmen'in (2019) çalışması dışında rastlanmamıştır. Oysa görseller, dil öğretiminde öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamada oldukça etkilidir. Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde de görseller kullanılarak sözcüklerin kalıcılığı sağlanabilir. Bununla birlikte görsel kullanımı Özmen'in (2019, s. 88) de belirttiği gibi öğrencilerin dil öğrenme sürecinde kendine güven duymasını sağlayıp dil öğrenme motivasyonunu artıracaktır. Bu çalışma metin değiştiriminde görsellerin kullanımı bakımından önem arz etmektedir.

Metin değiştirim çalışmaları incelendiğinde çalışmalarda daha çok sadeleştirme işlemlerinin yapıldığı görülmektedir. Dil seviyesinin üzerinde olabilecek sözcükleri metinden çıkarmak metnin bütünlüğünü bozduğu gibi metnin vermek istediği iletiyi olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca öğrencilerin yeni sözcükler öğrenmelerini de engelleyebilmektedir. Oysa metin değiştirim çalışmalarının amacı Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenenlerin özgün metinlerin sunduğu çeşitlilikten faydalanmalarını sağlamaktır. Bu sebeple mümkün olduğunca özgün metne sadık kalmak ve özgün metnin sunduğu çeşitlilikten fayda sağlamak önem arz etmektedir. Bu öneme hizmet etmek de bütün metin değiştirim işlemlerinden özellikle de genişletme ve kolaylaştırma işlemlerinden yararlanmakla gerçekleşecektir.

Bu çalışmada A2 düzeyine yapılan değiştirimin güvenilirliğini sağlamak amacıyla değiştirilmiş metin uzman görüşüne sunulmuştur. Bu durum metin değiştiriminin, A2 seviyesine uygun olup olmadığını belirleme açısından önem taşımaktadır. Uzmanlar değiştirilmiş metni dilsel ölçütler, metne ilişkin ölçütler, sözlükçe ve görseller bakımından değerlendirmişlerdir. Değerlendirme sonucunda uzmanlar metni büyük ölçüde A2 düzeyine uygun bulmuşlardır. Ayrıca uzmanlardan metindeki sözcükler, görseller, sözlükçe ve kullanılan dil bilgisi yapısıyla ilgili öneriler sunmaları istenmiştir. Yapılan öneriler sözlükçenin ve görsellerin artırılabilmesi yönündedir. Uzmanların değiştirilmiş metinle ilgili görüş ve önerileri neticesinde metne son hâli verilmiştir. Alan yazını incelendiğinde uzman görüşüne başvuran çalışmaların az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Özmen (2019) değiştirilmiş metinleri uzman görüşüne sunmuş ve kullanılan metin değiştirim yöntem ve tekniklerinin uygun olduğu sonucuna varmıştır. Ay (2020) ve Güdek (2021) de değiştirilmiş metinleri uzman görüşüne sunmuş ve değiştirimde kullanılan yöntem ve tekniklerin uygun olduğu sonucuna varmıştır. Değiştirilmiş metnin uzman görüşüne sunulması, yapılan değerlendirmeler sonucunda metne son hâlinin verilmesi oldukça önemlidir. Bu durum yapılan değiştirimin geçerliğini ve kullanılabilirliğini artırmaktadır.

Çalışmada değiştirilmiş metnin A2 düzeyindeki öğrencilere uygunluğunu belirlemek amacıyla öğrencilerin metni anlama durumları ölçülmüştür. Bu kapsamda değiştirilmiş

metinle ilgili hazırlanan okuma anlama testi Türkçeyi ikinci ya da yabancı dil olarak öğrenen 13 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin metni anlama ortalamaları 100 puan üzerinden 80'dir. Elde edilen veriler değiştirilmiş metnin yeterince anlaşılır ve A2 düzeyindeki öğrencilere uygun olduğunu göstermiştir. Alan yazını incelendiğinde okuma anlama testi ile öğrencilerin metni anlama durumlarını ölçen az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bakan (2012) B1 düzeyine sadeleştirdiği metni okuma anlama soruları ile ölçmüştür; Kutlu (2015) A1-A2 seviyesine sadeleştirdiği metnin anlaşılabilirliğini okuma anlama soruları ile ölçmüştür; Ahmet (2021), Erdem İpek (2018) ve Güdek (2021) okuma anlama testi ile öğrencilerin özgün ve değiştirilmiş metinleri anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeye çalışmıştır. Yapılan değişimin öğrencilere uygunluğunun okuma anlama testiyle belirlenmesi oldukça önemlidir çünkü metin değişiminin uygunluğu ancak ilgili seviyedeki öğrencilerin metni anlamasıyla kanıtlanmaktadır.

Bu çalışmada değiştirilmiş metinle ilgili öğrenci görüşleri de alınmıştır. Öğrencilerden değiştirilmiş metindeki sözcükleri, cümleleri, dil bilgisi kurallarını, görselleri ve sözlükçeyi değerlendirmeleri ve bunlarla ilgili öneriler sunmaları istenmiştir. Öğrenci görüşleri neticesinde öğrencilerin değiştirilmiş metni, dil seviyelerine uygun buldukları görülmüştür. Bu da çalışmada kullanılan metin değişim yöntemi ve tekniklerinin uygun olduğu sonucunu destekler niteliktedir. Alan yazını incelendiğinde yapılan metin değişimiyle ilgili öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışma tespit edilememiştir. Oysaki metin değişim çalışmalarında öğrencilerin görüşlerinin alınması oldukça önem arz etmektedir çünkü bir çalışmayı en iyi değerlendirebilecek olan o evrende yer alan kişilerdir.

Yapılan çalışmada uzman ve öğrenci görüşleri ile öğrencilerin değiştirilmiş metni anlamaya yönelik soruları cevaplama başarılarına göre değiştirilmiş metnin öğrencilerin dil seviyesine uygun olduğu anlaşılmıştır. Bu çalışmayla benzer nitelikte farklı hikâyelerin de A2 seviyesine uygun hâle getirilmesi öğrencilere çok sayıda okuma materyali sunacaktır.

Kaynakça

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Akıncılar, A. (2018). *Türkçe öğrenen yabancılar için Dede Korkut Hikâyelerinin B1 düzeyinde sadeleştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Halide Edip Adivar'ın Himmet Çocuk hikâyesinin B1-B2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

- Atalay, A. (2021). *Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." adlı kitabının yabancılara Türkçe öğretimi A1-A2 seviyesi bağlamında sadeleştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Ayar, C. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan uyarlanmış metinlerin uyarlanma durumları üzerine bir inceleme*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Aytan, T., Çakır, T., Belikara, P. ve Ustaoglu, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Sabahattin Ali'nin "Ayran", Ayşe Filiz Yavuz'un "Kabak Tatlısı" ve Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlama denemeleri. 5. *Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi*. 13-15 Aralık 2018.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Boztorak, F. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak amacıyla Dede Korkut Kitabı'nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy'un B1 düzeyinde sadeleştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES, 924-935.
- Demir, A. ve Açık F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72.
- Demirel, İ. F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Durmuş, M. (2013a). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. *International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
- Güdek, G. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" hikâyesi örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Günay, D. (2013). *Metin bilgisi*. Papatya Yayınları.

- Gürler, S. (2017). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans yüksek tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Gürsoy Akyüz, S. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Dede Korkut Hikâyeleri'nden yararlanılması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Harmandar, M. (2020). *Haldun Taner öykülerinin temel dil becerileri bağlamında B1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Kaya, M. (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı adlı eserlerin yabancılar için A2 düzeyine uyarlanması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kaya, N. N. (2019). *Türk destanlarının yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak metne uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşağı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kutlu, A. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Peyami Safa'nın öykülerinin A2 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Mazlum, D. E. (2014). *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanının Türkçe A1-A2 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Öğülmüş, S. (2019). İçerik çözümlemesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 24(1), 213-228.
- Özdin, A. (2020). *Türk masallarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirme teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.

- Süner, R. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin B1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Şimşek, P. (2017). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel materyaller: Okuma metinleri ve okuma kitapları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8, 211-225.
- Toprak, F. (2011). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki okuma parçaları ve diyalogları üzerine bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, 11- 24.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük* (11.Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Yayan, H. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Yazok, Z. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis adlı eserinin B1 seviyesinde sadeleştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Yıldırım, O. (2013). *Yeni Türk Edebiyatı metinlerinin A1-A2 düzeyine uyarlanması ve Çalkuşu örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Yılmaz, Y. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Ömer Seyfettin'in bazı hikâyelerinin B1 seviyesine uyarlanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %60
2. yazar katkı oranı: %40

Çıkar Çatışması Beyanı:

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu,
Tarih: 18.05.2022, Sayı: 15/12

Extended Abstract

In the teaching of Turkish as a second or foreign language, different texts are used according to language proficiency levels. Bölükbaş (2015, p. 925) categorizes these texts into two groups: artificial (fictional) and authentic texts. At basic levels, artificial texts, which are prepared according to the learners' proficiency, are used because learners may not yet be familiar with the grammatical structure and language features of Turkish. However, at higher levels, authentic texts are introduced as the learners' language proficiency improves.

Authentic texts, being created for native speakers of the target language, cannot be directly presented to second or foreign language learners without adaptations. When using authentic texts in teaching Turkish as a second or foreign language, text adaptation methods and techniques need to be applied. Durmuş (2013a, p. 392) defines text adaptation as “The relationship between the source text and the target text resulting from a series of linguistic changes made to the text.” Nation (2001) and Sandom (2013) explain that text adaptation can be done under three headings: simplification, expansion, and facilitation (cited in Özmen, 2019, p. 86).

This study aims to adapt Mustafa Kutlu's story “Rüzgârın Oğlu” to the A2 level for learners of Turkish as a second or foreign language through text adaptation processes. The sub-goals of this study are:

- What is the adapted version of the original text at the A2 level?
- What are the expert opinions on the adapted text?
- What is the comprehension level of learners regarding the adapted text?
- What are the opinions of learners regarding the adapted text?

The research design is a case study within qualitative research methods. Mustafa Kutlu's story “Rüzgârın Oğlu” has been examined, and text adaptation was applied. The study also involved gathering expert and learner opinions on the adapted text and examining learners' comprehension levels.

The study aimed to adapt Mustafa Kutlu's story “Rüzgârın Oğlu” to the A2 level through text adaptation. Data were collected through document analysis, using an “Expert Opinion Form” prepared by the researcher based on Özmen's (2019) form. To determine the suitability of the adapted text for A2 level learners, the opinions of 13 learners were obtained using a “Learner Opinion Form” prepared by the researcher. Additionally, a “Reading Comprehension Test” prepared by the researcher was administered to 13 learners to assess the suitability of the adapted text. Content analysis and descriptive analysis were used to analyze the data.

In this study, the text adaptation process of Mustafa Kutlu's story “Rüzgârın Oğlu” to the A2 level utilized methods such as expansion, simplification, and facilitation. Relying solely on one method can diminish the study's quality and distort the message of the original text.

The original text contained 334 sentences, while the adapted text had 416 sentences, indicating an increase of 82 sentences. This means A2 level learners would encounter more sentences and words. The most common text adaptation processes included expansion, making references explicit, and facilitation.

For words that could not undergo expansion and are central to the text's theme, facilitation processes were applied. Explanations were provided in the glossary, or visuals were added to aid comprehension.

Most text adaptation studies primarily apply simplification, which can disrupt text integrity and negatively impact the message of the text. It can also hinder learners from acquiring new vocabulary. The purpose of text adaptation is to enable learners of Turkish as a second or foreign language to benefit from the diversity of authentic texts. Adhering closely to the original text and utilizing all adaptation processes, especially expansion and facilitation, is crucial.

The adapted text was presented to experts to ensure its reliability for the A2 level. Experts evaluated the text based on linguistic criteria, text-related criteria, vocabulary, and visuals. They found the adapted text largely suitable for the A2 level.

Learners' comprehension levels were measured to assess the suitability of the adapted text. A reading comprehension test was administered to 13 learners, with an average score of 80 out of 100 points. This data indicated that the adapted text was understandable and appropriate for A2 level learners.

Learner opinions regarding the adapted text were also obtained, and learners found it suitable for their language levels. This supports the conclusion that the text adaptation methods used in the study are appropriate. When reviewing the literature, no study focusing on determining learner opinions regarding text adaptation could be identified. However, obtaining learner opinions in text adaptation studies is crucial because learners are the best evaluators.

In conclusion, this study successfully adapted Mustafa Kutlu's story "Rüzgârın Oğlu" to the A2 level. Expert and learner opinions, as well as learners' success in answering comprehension questions, confirmed the suitability of the adapted text. Conducting similar adaptations for other stories at the A2 level will provide learners with a wealth of reading materials.